

NR. 236 | SEPTEMBER 2026 | VERSCHIJNT VIERMAAL PER JAAR

VIERDEWERELDBLAD

ATD | ALL TOGETHER FOR DIGNITY | SAMEN VOOR WAARDIGHEID

5 Samen leren in Madagaskar

6 Recht als strijdtoneel

10 Zomerflitsen

➤ EDITO

CODE ORANJE

Voor de klimaatverandering wordt al lang gewaarschuwd. Toch waren velen verrast dat we reeds in juni zo'n intense hittegolf kenden. Maar wat niemand had zien aankomen, waren de extreme gevolgen. Tweeduizend hittedoden in België en tal van mensen die het maar overleefden door alweer uitzonderlijke inspanningen van ziekenhuispersoneel en andere hulpverleners.

Code geel en code oranje. Er waren herhaaldelijk waarschuwingen en aansporingen om ons gedrag aan te passen, om op kwetsbare burens te letten. Hier en daar werden koele gebouwen opengesteld. Maar de overheid had veel meer kunnen doen. Ook met ATD hadden we beter gekund. Pas na enkele dagen begonnen we te bellen met gezinnen en alleenstaanden van wie we vreesden dat ze in de problemen konden komen. Een vrouw neemt na dagenlang afzien in een oververhitte woning in de stad de trein voor een dagje aan zee. Aangekomen in Oostende valt ze flauw. Op een warme zomermiddag in een oude stadswijk zonder enig groen spelen kinderen op de stoep, volwassenen zitten op de drempel van hun huis of halen een stoel buiten. De warmte van de stenen omgeving is in de schaduw nog altijd beter te verdragen dan de hitte binnen.

Op 17 oktober, Werelddag van verzet tegen extreme armoede, zal het op veel plaatsen gaan over de waarborgen die in onze Grondwet beschreven staan. Altijd weer stuwen getuigenissen het recht op wonen naar boven. Maar spreken

over rechten kan pijnlijk zijn, schrijft Steven Gibens in zijn bijdrage over een project sociale filosofie, want het herinnert aan wat ontbreekt. 'Waar gesproken wordt over het recht op wonen, ervaren mensen in armoede vooral woononzekerheid.'

'Een veilig huis is niet alleen een dak boven je hoofd. Het is een plek waar je kan leven zonder angst, honger, vernedering of uitsluiting, een plek die verbonden is met rechten en gemeenschap', zo stelt het internationaal comité voor 17 oktober dat om de twee jaar samenkomt. Deze keer was dat in Villarceaux, en dat leidde tot een verklaring in 17 punten. Ides Nicaise heeft het erover in zijn column.

Een veilig huis is een huis waar je beschutting vindt en niet moet vluchten, ook niet voor de hitte. Twee maanden en tweeduizend hittedoden later is het nu hoog tijd voor twee maal tweeduizend maatregelen. Koelteplekken aanbieden is een stap die vlug gezet kan worden, maar ook daar is een plan voor nodig. De gezondheidsdienst van Amsterdam begon eraan, ze voelde dat ze lang niet voldoende capaciteit kon bieden, maar toch was het aanbod breder dan berekend omdat supermarkten, hotels en andere private spelers het voorbeeld volgden en buurtbewoners uitnodigden voor een paar uur verfrissing in hun lokalen.

Vlaanderen voerde eerder al een nieuwe groennorm in: de 3+30+300-regel. Elke woning heeft nood aan 3 zichtbare bomen, 30% 'klimaatgroen' in zijn omgeving

Uitgave van de Beweging

ATD Vierde Wereld

Victor Jacobslaan 12

1040 Brussel

(02) 650.08.70

contact@atd-vierdewereld.be

www.atd-vierdewereld.be

Internationaal: www.atd-fourthworld.org

Over de stichter: www.joseph-wresinski.org/nl

facebook.com/ATDVIa

Verantwoordelijk uitgever:

Bert Luyts

Victor Jacobslaan 12

1040 Brussel

Foto's: ATD Vierde Wereld,
tenzij anders vermeld.

Voor giften van 40 euro of meer per jaar ontvangt u een fiscaal attest.

IBAN: BE44 0689 4871 0345

Contacteer ons voor een gratis abonnement
op het Vierde Wereldblad.

U kan ATD Vierde Wereld ook opnemen
in uw testament. Meer info hierover vindt u
op www.atd-vierdewereld.be.

Lay-out: Da's Strafl

Druk: Graphius

GEPARKEERD

en toegankelijk groen op 300 meter. Daar moet nu versneld werk van gemaakt worden. Niemand kan dit nog afdoen als overbodige luxe of groene utopie.

Bij dit alles mag de focus op de oorzaken van het probleem niet verloren gaan. De huidige ontregeling van het klimaat is in grote mate veroorzaakt door mensen. Zij die daar het minst aan bijdroegen, krijgen nu de zwaarste klappen. Het geld van het Europese sociale klimaatfonds moet daarom heel gericht besteed worden aan de verbetering van de woonkwaliteit van de armste en kwetsbaarste bevolkingsgroepen.. België en Vlaanderen moeten hun sociaal klimaatplan ernstig nemen. Kwetsbare mensen moeten daarbij betrokken worden. Dat sommige politici mijlenver afstaan van de leefwereld van deze kwetsbare mensen, ook dat werd deze zomer pijnlijk duidelijk.

Dat de volgende zomer ook mooi en leefbaar wordt voor mensen in armoede, daar moet nu aan gewerkt worden. ●

Bert Luyts
Nationaal Team

Katrien maakt haar gebruikelijke ronde door de sociale wijk voordat de straatbibliotheek van start gaat. De sociale woonwijk is nog niet zo lang geleden gerenoveerd en dat mag gezien worden. Mooie gevels, betere isolatie, zonnepanelen op de daken.

Voor een van de woningen raakt ze aan de praat met een bewoonster. Zoals wel vaker, begint zo'n gesprek bij het weer en eindigt het bij hoe duur het leven is geworden. De huurprijs van haar sociale woning is ook gestegen, vertelt de vrouw. Maar goed, daar valt nog iets voor te zeggen. Een regenwaterput, minder energieverlies, een comfortabelere woning: dat kost geld, en daar staat ook iets tegenover.

Maar... sinds de renovaties moet elke bewoner ook verplicht een parkeerplaats huren. Of je nu een auto hebt of niet. De parkeerplaatsen liggen er netjes bij, maar een aanzienlijk deel ervan blijft leeg.

"Ik heb wel een fiets," zegt de vrouw, "alleen mag die volgens de regels niet op de parkeerplaats staan." Dus betaalt ze elke maand voor een parkeerplaats die ze niet nodig heeft, terwijl ze haar fiets niet kwijt kan in haar sociale woning.

Katrien wandelt verder. Straks komen de eerste kinderen naar de straatbibliotheek en zal ze verhalen vertellen over verre landen en denkbeeldige werelden. Maar soms hoor je de meest merkwaardige verhalen gewoon op de hoek van de straat. ●

Evelien Lambrecht

© Open AI

ONZICHTBAAR TALENT

Wanneer we over armoede praten, gaat het meestal over wat mensen tekortkomen: geld, werk of een deeglijke woning. Maar armoede gaat ook over talenten en inspanningen die vaak onzichtbaar blijven. Wie elke maand moet rondkomen met een beperkt budget, staat voortdurend voor uitdagingen die creativiteit, flexibiliteit en doorzettingsvermogen vragen. Er wordt zorgvuldig gepland zodat rekeningen betaald raken, maaltijden worden samengesteld met wat nog in de kast ligt en wanneer een wasmachine stukgaat, moet er snel een oplossing worden gevonden. Wat voor buitenstaanders lijkt op overleven, vraagt in werkelijkheid een groot probleemoplossend vermogen en veel vindingrijkheid.

Kracht van verbondenheid

Die vindingrijkheid uit zich ook in de manier waarop mensen elkaar ondersteunen. Buren helpen elkaar met vervoer, lenen materiaal uit of wisselen informatie uit over betaalbare winkels en promoties. Mensen in armoede zoeken samen oplossingen voor dagelijkse uitdagingen.

Tijdens de straatbibliotheek stelt Jan zijn tuin open, zodat de kinderen er een deken kunnen uitspreiden en samen kunnen lezen en spelen met elkaar. Hij zorgt ervoor dat het gras netjes gemaaid is en spreekt nieuwe kinderen spontaan aan om hen welkom te heten. Ook de ouders nodigt hij uit om deel te nemen. Zo creëert hij een warme en toegankelijke ontmoetingsplek.

Ook Marc draagt op zijn manier bij aan de buurt. Bij slecht weer stelt hij zijn garage open zodat de straatbibliotheek kan doorgaan. Daarnaast informeert hij buurtbewoners over hun sociale rechten en mogelijke steunmaatregelen. Dankzij zijn contacten met het Sociaal Huis fungeert hij als brugfiguur tussen bewoners en hulpverlening. Hij signaleert noden aan de vrijwilligers, zodat zij aanwezig kunnen zijn waar dat nodig is.

Luc zet zich dagelijks in voor zijn woonomgeving. Als vrijwillige flatwachter in een sociale woonwijk houdt hij niet alleen een oogje in het zeil om zwerfvuil en sluikstorten te voorkomen, maar signaleert hij ook herstellingen die nodig zijn in de gemeenschappelijke ruimtes. Daarnaast biedt hij een luisterend oor aan medebewoners en helpt hij nieuwe bewoners hun weg te vinden. Zijn engagement zorgt voor een veiligere en meer verbonden woonomgeving.

Erkenning voor aanwezige talenten

De aandacht gaat vaak uit naar wat mensen in armoede niet hebben of niet kunnen, waardoor de competenties die zij dagelijks inzetten onder de radar blijven. Nochtans zouden we iemand die in een bedrijf voortdurend slimme oplossingen bedenkt, mensen verbindt en anderen wegwijst, prijzen om zijn of haar initiatief en probleemoplossend vermogen. Waarom erkennen we diezelfde kwaliteiten niet bij mensen in armoede?

Mensen in armoede beschikken over een unieke ervaringskennis van hoe systemen in de praktijk functioneren en waar ze tekortschieten. Hun dagelijkse vindingrijkheid, engagement en inzichten vormen een waardevolle bron voor organisaties, hulpverlening en beleid. Als we die kennis en talenten erkennen, verschuift de blik van wat ontbreekt naar wat mensen, ondanks moeilijke omstandigheden, elke dag bijdragen aan de samenleving. ●

Evelien Lambrecht

De namen zijn om privacyredenen veranderd.

▲ De straatbibliotheek is een warme en toegankelijke ontmoetingsplek waar kinderen samen kunnen spelen en lezen en ouders met elkaar een babbeltje kunnen slaan.

'Niet gewaardeerde bijdragen' is een van de negen verborgen dimensies van armoede. Deze dimensie laat zien dat mensen in armoede op vele manieren bijdragen aan de samenleving, zonder dat die bijdrage voldoende wordt erkend.

Meer info over de verborgen dimensies van armoede: www.atd-vierdewereld.be/onze-acties/wetten-en-zienswijzen-veranderen/verborgen-dimensies-van-armoede.

▲ *Fanomezanal, een jonge mama, specialiseerde zich in het haken met raffia en vond na zes maanden opleiding werk bij een lokaal kledingbedrijf. © Denis Gendre*

Gezinnen in Madagaskar gaan samen in de leer

Hoe geef je mensen die al jarenlang in extreme armoede leven opnieuw perspectief op waardig werk? In Madagaskar doet ATD Vierde Wereld dat sinds 2005 met het programma *Miofana Mianatra Miarakaka* (MMM), wat 'samen trainen en leren' betekent.

Leven aan de rand van een stortplaats

'MMM' richt zich op inwoners van Andramiarana, een wijk waar veel gezinnen leven van het verzamelen, herstellen, recyclen en doorverkopen van materialen afkomstig van een nabijgelegen stortplaats. Hun inkomen is onzeker en de kansen op degelijk werk zijn er beperkt. Bovendien zijn veel inwoners niet lang naar school geweest en kunnen sommigen niet lezen of schrijven.

Opleiding met het hele gezin

Inwoners van de wijk kunnen een opleidingstraject van vier tot zes maanden volgen. Ze leren een vak, zoals industrieel naaien of voedselbereiding voor lokale ondernemingen. Daarnaast werken ze aan basisvaardigheden zoals geletterdheid, ondernemerschap en het runnen van een huishouden. Even belangrijk is hun persoonlijke ontwikkeling: deelnemers leren samenwerken, bouwen

aan hun zelfvertrouwen en wisselen ervaringen uit over thema's zoals het gezinsleven en de rol van vrouwen in de samenleving. Het programma betreft ook de gezinnen. Partners en kinderen worden aangemoedigd om mee achter het opleidingstraject te staan. Tijdens de opleiding ontvangen de deelnemers een financiële tegemoetkoming om het tijdelijke inkomensverlies op te vangen. Zo krijgen gezinnen de ruimte om te investeren in zaken als onderwijs, huisvesting of medische zorg.

Van matten vlechten naar een vaste baan

Een van de deelnemers is Fanomezanal, een jonge mama van twee kinderen. Ze kon niet lezen of schrijven en verdiende een klein inkomen met het vlechten van matten uit oude stofresten en het verzamelen van plastic. Aanvankelijk twijfelde ze om deel te nemen. Na een kennismakingsdag besloot ze toch de stap te zetten. Ze specialiseerde zich in het haken met raffia (materiaal dat vervaardigd wordt uit het blad van de raphiapalm) en vond na zes maanden opleiding werk bij een lokaal kledingbedrijf. De overstap was niet vanzelfsprekend. In het atelier golden hoge kwaliteitsnormen

en ze moest haar werk regelmatig opnieuw maken. Ook tijdens haar eerste maanden in dienst bleef ze begeleiding krijgen. Vandaag is Fanomezanal trots op haar vakmanschap. Ze beheerst verschillende vlechttechnieken, deelt haar kennis met nieuwe deelnemers en staat op het punt haar eerste bankrekening te openen.

Ook mannen vinden hun weg

Eind 2025 meldden zich voor het eerst ook verschillende mannen aan voor de opleiding. 'MMM' startte daarop een nieuwe groep met tien deelnemers. Velen van hen werken als afvalverzamelaar of zandwinnar in de rivier, zwaar en onzeker werk. Een job in een kledingatelier biedt meer stabiliteit, maar vraagt ook een grote aanpassing aan vaste werktijden, afspraken en verantwoordelijkheden. 'MMM' leert deelnemers daarom veel meer dan alleen een beroep. Het helpt mensen de overstap te maken naar waardig werk én geeft hun het vertrouwen dat verandering mogelijk is. ●

Dit artikel verscheen oorspronkelijk in het Engels op de internationale website: www.atd-fourthworld.org/training-learning-together-madagascar

RECHT IS EEN STRIJDSTONEEL

Filosoferen over een betere samenleving, vertrekkend vanuit de armsten

Twée thema's van het onderzoeksproject sociale filosofie kwamen reeds aan bod: Kennisonrecht en Verzet (Vierdewereldblad december 2023 en december 2025).

Steven Gibens verdiept zich nu in het derde: Recht. Het project liep van 2019 tot 2022, daarna werden de resultaten verwerkt. In 2023 verscheen het boek: *Pour une nouvelle philosophie sociale. Transformer la société à partir des plus pauvres* (coordonné par F. Jomini, D. Jousset, F. Poché & B. Tardieu), Editions Le Bord de l'Eau.

Recht is meer dan een verzameling van wetten en regels. Een internationale groep van dertig filosofen, professionals en leden van ATD Vierde Wereld werkte samen volgens de methode van 'kruising van kennis'. Wat als je naar het recht kijkt vanuit de ervaring van mensen in armoede?

Het recht is een kader dat ons moet beschermen tegen willekeur en onrecht. Wie in armoede leeft ervaart het recht als hulp, maar nog meer als bedreiging. Het opent mogelijkheden, maar sluit ook levens af. Het beschermt, maar oefent ook macht uit. Het voelt in de eerste plaats niet als bevrijding, maar als iets waaraan men onderworpen is.

Het recht ondergaan

Wetten, regels en procedures, waar mensen in armoede niet aan meewerkten, bepalen hun leven diepgaand. Het recht schrijft voor waar men mag wonen, hoe men zijn gezin moet organiseren, wanneer men recht heeft op steun en onder welke voorwaarden. Het grijpt in op intieme domeinen: opvoeding, relaties, zorg, werk, gezondheid.

Bescherming van het gezin

Die onderworpenheid is niet alleen juridisch maar ook symbolisch. Het recht spreekt een moeilijke taal en wie die niet beheerst, verliest al bij voorbaat terrein. Zo wordt het recht een labyrint waarin men kan verdwalen, en waarin men het risico loopt het laatste restje autonomie kwijt te raken. Niet toevallig laten velen hun rechten niet gelden omdat zij zichzelf en hun gezin willen beschermen tegen inmenging, controle of sancties. Dat is geen onwetendheid of passiviteit, maar een strategie om waardigheid te bewaren.

© Paté Patiné

Steven Gibens

**“Rechten zijn
geen eindpunt,
maar middelen in
een voortdurende
strijd om mens
te blijven.”**

Wanneer het recht zich tegen mensen keert

Wat bedoeld is als bescherming kan een instrument van uitsluiting worden. Een aanvraag tot hulp kan leiden tot extra controle. Een recht op ondersteuning kan uitmonden in het verlies van gezag, van geloofwaardigheid, van gezin. Recht wordt dan niet ervaren als recht, maar als geweld.

Rechten bestaan niet op zichzelf. Zowel de toegang tot rechten als de mogelijkheid om ze echt uit te oefenen, hangt af van voorwaarden die buiten het recht zelf liggen. Of iemand ze kan opnemen en er iets aan heeft, hangt af van praktische voorwaarden: inkomen, kennis, ondersteuning, omgeving. Wanneer die onder druk staan, blijven rechten vaak slechts op papier bestaan.

Hier verschijnt een grote spanning: fundamentele rechten pretenderen universeel te zijn, maar worden toegepast binnen systemen die ongelijkheid produceren. Het recht op geneeskundige verzorging bijvoorbeeld geldt formeel voor iedereen, maar het verhaal van Peresia uit Tanzania

toont hoe ongelijk dat recht werkt in de praktijk. Na een medische fout werd zij niet beschermd, maar vijf maanden tegen haar wil vastgehouden in het ziekenhuis omdat ze de kosten niet kon betalen. Haar identiteitskaart diende als onderpand, haar kinderen raakten zonder zorg en onderwijs, haar gezondheid ging verder achteruit. Wat een fundamenteel mensenrecht is, werd voor haar een bron van opsluiting, een vernedering, en leidde uiteindelijk tot haar overlijden. Zulke verhalen maken duidelijk hoe universele rechten hun belofte verliezen wanneer hun toepassing afhankelijk wordt van geld en sociale positie: op papier gelijk, in het leven van de allerarmsten destructief.

Scherp gevoel voor rechtvaardigheid

De ervaring van onrecht leidt naar onderworpenheid en geweld, maar er ontstaat ook iets anders: een moreel besef dat “dit niet klopt”. Juist omdat ze onrecht aan den lijve ervaren, ontwikkelen mensen in armoede vaak een scherp gevoel voor rechtvaardigheid. Dat is geen abstract idee, maar doorleefde kennis. Niet in wetten vindt het recht zijn diepste bron, maar in de ervaring van onrecht gekoppeld aan de strijd om waardigheid en vrijheid.

Vertrouwen en kracht

Dat de oorsprong van het recht voelbaar is in de ervaring van onrecht, was voor Joseph Wresinski het uitgangspunt. Zijn tweede punt: vooral mensen in armoede kunnen zichtbaar maken waar rechten hun belofte niet waarmaken. Niet omdat zij moreel meer gelijk hebben, maar omdat zij als eersten leven met de gevolgen van uitsluiting. Ten derde: waardigheid is gekoppeld aan vrijheid want het recht op vrijheid maakt het mogelijk om te handelen, te spreken en bij te dragen. ▶

▲ Sessie van het seminarie sociale filosofie, augustus 2021. © Carmen Martos

Tot slot is die waardigheid fundamenteel, maar tegelijk kwetsbaar: ze kan worden aangetast en vraagt erkenning en ondersteuning. Het recht faalt wanneer het die spanning negeert.

“Juist omdat ze onrecht aan den lijve ervaren, ontwikkelen mensen in armoede vaak een scherp gevoel voor rechtvaardigheid.”

Rechten zijn ondeelbaar omdat de mens ondeelbaar is. Wanneer sociale en economische rechten ontbreken, verliezen ook politieke en burgerlijke rechten hun betekenis. De ervaring van armoede toont hoe rechten als communicerende vaten werken: wie één recht ontzegt, ondermijnt onvermijdelijk andere. Van daaruit krijgt ook waardigheid een concrete in-

vulling. Voor mensen in armoede gaat het over elementaire mogelijkheden: kunnen zorgen voor hun kinderen, zich kunnen uitdrukken, leren, werken, relaties aangaan en bijdragen aan de samenleving. Waar die basiscapaciteiten structureel onder druk staan, wordt niet alleen een recht geschonden, maar raakt de mens zelf beschadigd. Waardig leven betekent niet alleen beschermd worden, maar ook erkend worden als actor in het eigen leven. Rechten zijn vanuit dat perspectief geen eindpunt, maar middelen in een voortdurende strijd om mens te blijven.

Het recht corrigeren

‘Subject zijn van recht’ betekent dat iemand onderworpen is aan het recht en tegelijk ook drager is van rechten. Dat laatste heeft ook een actieve betekenis: je moet je rechten kunnen uitoefenen, betwisten, uitbreiden. Het betekent het recht gebruiken om het recht zelf te corrigeren. Dat vergt moed, ondersteuning en vaak collectieve actie. Veel rechten die vandaag als vanzelfsprekend worden beschouwd, zijn ontstaan uit zulke mobilisaties. Het recht op begeleiding, het recht op wonen, het recht op sociale bescherming zijn niet van bovenaf gegeven, maar bevochten door mensen die zich niet neerlegden bij uitsluiting. In die zin zijn mensen in armoede niet alleen objecten van het recht, maar mede-scheppers ervan.

Die beweging is zelden individueel. Ze ontstaat in ontmoeting, in groepen, in gedeelde reflectie. Daar groeit vertrouwen, eigenwaarde en de kracht om het woord te nemen. Pas wanneer mensen ervaren dat hun stem ertoe doet en niet tegen hen zal worden gebruikt, wordt spreken mogelijk.

Van gedeeld onrecht naar beweging

Waar gesproken wordt over het recht op wonen, ervaren mensen in armoede vooral woononzekerheid. Waar rechten beloofd worden, voelen zij vooral wat telkens opnieuw niet waargemaakt wordt. In die zin kan het spreken over rechten pijn doen. Het herinnert aan wat ontbreekt en werkt niet zelden ontmoedigend. Spreken over rechten roept niet vanzelf hoop op.

Mobilisatie begint dan ook niet bij het recht, maar bij waardigheid. Mensen komen pas in beweging wanneer zij opnieuw vertrouwen krijgen in zichzelf en in anderen, wanneer zij zich veilig genoeg voelen om te spreken en zeker zijn dat hun inzet zich niet tegen hen zal keren. Dat ontstaat niet individueel, maar in ontmoeting. In collectieve ruimtes waar ervaringen gedeeld worden zoals de Volksuniversiteiten, verandert wat vroeger als persoonlijk falen werd beleefd in gedeeld onrecht. Daar groeit langzaam opnieuw kracht om het woord te nemen.

Recht uit het hart

Het recht kan opnieuw een rol spelen in dat proces, maar niet als loutere regel of procedure. In collectieve vormen van juridische strijd – met begeleiding, bemiddeling of tegenmacht zoals burgerlijke ongehoorzaamheid – kan het recht een instrument van verzet worden. Tegelijk loopt niet alle strijd via het recht. Spreken, zorg, solidariteit en cultuur zijn evenzeer vormen van verzet. Soms begint bevrijding niet bij een afgedwongen recht, maar bij gehoord worden en kunnen spreken. Wanneer rechtvaardigheid loskomt van menselijkheid, bewaart zij de vorm, maar verliest zij de mens uit het oog en zo ontstaat onrecht. ●

Steven Gibens

Steven Gibens is jurist en opleidingshoofd Sociaal Werk bij hogeschool Odisee in Brussel. Een interview met hem verscheen in het Vierdewereldblad september 2025.

Grondrechten in gevaar

Elke burger heeft recht op voedsel, sociale zekerheid, onderwijs, huisvesting, rechtshulp en medische verzorging.

16,5% van de Belgische bevolking en 11,4% van de Vlamingen lopen het risico op armoede of sociale uitsluiting (Statbel, 2026). Die cijfers zijn hoog voor een van de meest welvarende regio's ter wereld.

Structurele armoede is een schending van de sociale grondrechten uit artikel 23 van de Belgische Grondwet.

Dossier **Grondrechten in gevaar** op www.netwerktegenarmoede.be

Info over de evenementen van ATD Vierde Wereld en partnergroepen:

www.atd-vierdewereld.be/17oktober2026

Verenigd voor vrede en mensenrechten

Voor de komende drie jaar, van 2026 tot 2028, roept het Comité iedereen op zich te scharen achter het centrale thema "Verenigd voor vrede en mensenrechten". Wat betreft de specifieke focus op **"Veilige huizen voor iedereen" voor 2026**, zegt het Comité: "Een veilig huis is niet alleen een dak boven je hoofd. Het is een plek waar mensen kunnen leven zonder angst, honger, vernedering of uitsluiting; een plek die verbonden is met rechten en gemeenschap". Het Comité roept op tot sterkere, meer open en meer inclusieve herdenkingen van 17 oktober de Internationale Dag voor

de uitbanning van armoede, een dag die solidariteit op zijn sterkst belichaamt. Het Comité roept mensen van alle generaties, en met name jongeren, op om zich in te zetten voor degenen die het verst achterop zijn geraakt, om naar hun stem te luisteren, te leren van hun kennis en een wereld op te bouwen waarin iedereen, van geboorte tot dood, in vrede en waardigheid kan leven. ●

Een **verklaring in 17 punten**, zie www.atd-vierdewereld.be

Zon, zee en vriendschap

Voor de vierde zomer op rij organiseerden we een ATD-ontmoetingsdag aan zee. Het weer zat mee: geen hitte en geen regen. Ruim 90 leden vanuit heel Vlaanderen kwamen naar Oostende. Gezinnen, ouders en grootouders trokken al snel met hun kinderen naar het strand. Andere genoten van een wandeling naar de Koninklijke gaanderijen, langs de winkeltjes, van samenzijn op de dijk of papieren bloemen maken. Een ijsje op het einde zorgde voor een noodzakelijke verkoeling.

Gezinsvakantie, een week vol avontuur en verbondenheid

In juli trokken we met 4 gezinnen en een team van 6 animatoren voor een week op gezinsvakantie naar Bertogne. Wat er allemaal op het programma stond? Zwemmen en spelen in de Ourthe en het zwemparadijs van Vayamundo, cupcakes versieren, een dropping, een creatieve workshop, vogels spotten en bezoeken aan Houtopia (zintuigenmuseum) en boerderij Domaine du Renard. Een papa gaf ook een aantal G-voetbaltrainingen waarbij iedereen zich kon uitleven! We sloten de vakantie af met een gezellige barbecue. Moe, maar voldaan keerden de deelnemers op vrijdag terug huiswaarts. Met een hoofd en hart vol herinneringen!

DE KRACHT VAN EEN INTERNATIONALE BEWEGING

In juni van dit jaar had ik voor het eerst de gelegenheid om in Villarcieux (Frankrijk) deel te nemen aan een internationale vergadering van de beweging, met afgevaardigden uit alle hoeken van de wereld: van Thailand tot Guatemala, van Canada tot Australië.

Overheidsgeweld

Je leert er hoe ongemeen brutaal het onrecht in sommige landen kan zijn, en hoe voorzichtig onze vrienden zich moeten opstellen om stand te houden. In de Centraal-Afrikaanse Republiek heeft Béatrice, voormalig minister van handel en parlements lid, de verantwoordelijkheid van ATD opgenomen sinds de militaire staatsgreep en de uitzetting van de Franse volontairs. Zij runt een vereniging voor de opvang van straatkinderen zonder steun van haar eigen regering. Die heeft een monster-akkoord met de Russische Wagnergroep gesloten in de strijd tegen rebellen. De Wagnergroep plundert op zijn beurt de goudmijnen van het land en zaait terreur onder de bevolking. Béatrice moet zich gedwongen houden om haar werk met straatkinderen niet in gevaar te brengen. Dichter bij huis, in Bulgarije, zijn medestanders Maria (cineast) en Anna (sociaal werkster) getuige geweest hoe een burgemeester een hele Roma-wijk met een politie-razzia liet ontruimen en met bulldozers platgooien. Maria heeft de hele operatie gefilmd. Samen met de getroffen Roma gaan ze nu naar het Europees Hof om deze schending van mensenrechten aan te klagen. Tijdens de bijeenkomst in Villarcieux vonden zij steun bij Alvin uit de Filipijnen, waar men al eerder eenzelfde geval van overheidsgeweld tegen een volksbuurt had meegemaakt. In andere Europese landen – met name in Londen, Parijs en Brussel – zijn we in de voorbije jaren getuige geweest van politiegeweld tegen daklozen, waarbij hun schaarse eigendommen (tentjes en matrassen) op de vuilkar gegooid werden.

Verdachte woorden

Ons gesprek ging op een bepaald ogenblik over de betekenis van woorden zoals 'medestanders' en 'vrienden' van de Beweging. Het trof me dat in sommige landen de term 'medestander' niet kan gebruikt worden omdat je met zo'n label meteen verdacht zou worden van subversieve actie. Zo'n confrontatie met de strijd en de angst van vrienden elders in de wereld schudt je stevig door elkaar... Veel respect voor al die strijdmakkers op moeilijke fronten! De achteruitgang van de democratie op wereldschaal is duidelijk voelbaar, ook voor onze beweging.

Mondiale boodschap

Eén van de sessies was gewijd aan een boodschap van het Internationaal Comité voor 17 oktober. Het is een bijzonder krachtige, mondiale boodschap die armoede eerder toeschrijft aan politieke keuzes dan aan een historisch toeval of persoonlijk ongeluk. Het voortbestaan van armoede is een gevolg van "(...) systemen die ontmenselijken, mensen (...) toegang ontzeggen tot hulpbronnen, kennis, rechten en handelingsvrijheid". Armoede kan wel degelijk overwonnen worden. Dit vereist – naast een herverdeling van macht en middelen – dat mensen met armoede-ervaring betrokken worden bij de conceptie van maatregelen.

“De achteruitgang van de democratie op wereldschaal is duidelijk voelbaar, ook voor onze beweging.”

Het Comité verbindt die visie op armoedebestrijding met andere mondiale kwesties zoals de extreme concentratie van rijkdom, milieuvervuiling en klimaatverandering, artificiële intelligentie, oorlogen, genociden en militarisering. Bijvoorbeeld: “Landen die zich ver van het slagveld bevinden gebruiken al te vaak oorlogen als voorwendsel om publieke middelen bestemd voor sociale diensten te verschuiven naar militaire uitgaven, en duwen zo miljoenen mensen in armoede. Vrede beperkt zich niet tot de afwezigheid van oorlog. Zij vereist rechtvaardigheid, sociale bescherming, toegang tot rechten en democratische deelname (...)”.

Kortom, armoedebestrijding is geen bijkomstige agenda: ze is verweven met alle grote beleidsvragen van deze eeuw. Lees ook die boodschap voor 17 oktober en help haar verder te verspreiden! ●

Ides Nicaise

De volledige boodschap voor 17 oktober en een korte versie vind je op www.atd-vierdewereld.be

Volksuniversiteit

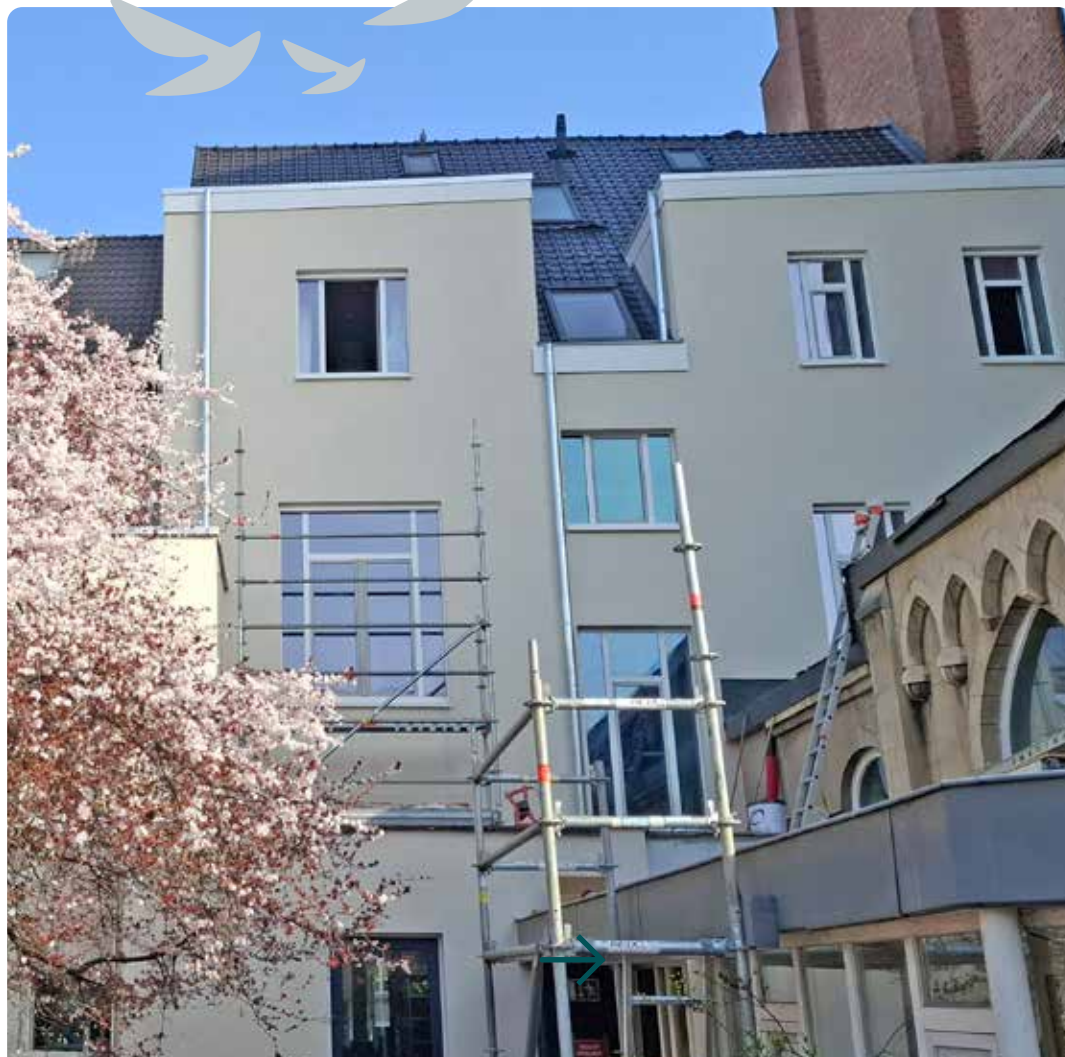
- Zat 19 september 2026
(nationale VU)
- Zat 3 oktober 2026
- Zat 21 november 2026
(regionale VU)

Rijksregister- nummer doorgeven

Bij elke gift vanaf 40 euro ontvangt u een fiscaal attest, waarmee u recht hebt op belastingvermindering.

Ingevolge de wet die op 28 december 2023 is aangenomen, moeten verenigingen voor alle giften die vanaf 1 januari 2026 zijn ontvangen, het rijksregisternummer van de donateurs doorgeven aan de FOD Financiën. Deze informatie is nu verplicht om een fiscaal attest te kunnen afleveren. Indien u dit nog niet hebt gedaan, kunt u ons uw rijksregister-nummer via verschillende kanalen doorgeven:

- via ons onlineformulier:
[www.atd-vierdewereld.be/
doorgeven-
rijksregisternummer](http://www.atd-vierdewereld.be/doorgeven-rijksregisternummer)
- per e-mail naar:
bestand@vierdewereld.be
- telefonisch op:
02 650 08 70
- Of scan de QR-code:

Opendeurdag Vierdewereldhuis

ATD Vierde Wereld doet mee aan het 'artiestenparcours' van de gemeente Etterbeek en houdt een opendeurdag. Kom kijken naar de kunstwerken gemaakt door ons kunstatelier. Daarnaast kan je ook de renovaties aan het Vierdewereldhuis met eigen ogen zien!

**Zat 10 – zo 11 oktober
Iedereen welkom
tussen 11u en 18u**

